

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazeta” ese:
Joi'a si Dumineca.

Prețulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
3 fl. v. a. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu seu
28. franci.

Anulu **XLI**.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 69.

Joi, 12 Septembrie 31 Augustu

1878.

Conformare, nu confirmare.

Brasiovu, 11 Septembrie 1878.

Peste doue septemani se voru intruni corpurile legiuitorie ale Romaniei, spre a luá hotaririle definitive asupra atitudinei ce trebuie se observe tier'a si guvernulu faća de nou'a stare a lucrurilor, creata prin tractatulu de Berlinu.

In lungulu intervalu, de candu s'au fostu reintorsu delegatii tieriei dela congressu pana astadi situatiunea Romaniei nu s'a schimbatu, nici spre bine, nici spre reu, ea a remasu totu atata de grava cá atunci, candu pentru prim'a óra a sositu scirea dorerósa dela Berlinu, ca Basarabi'a este sacrificata de catra marile poteri europene. Intr'unu singuru punctu difere starea presenta de cea trecuta: in cele doue luni trecute s'au mai asediatu pasiunile in intru nu mai pućinu cá si in afara, reprezentantii natiunei au avutu timplu a cugetá seriosu asupra celor ce sunt de facutu pentru binele tieriei, guvernulu a potutu se face pregatirile necesarie, cari voru dá apoi greutatea cuvenita votului representatiunei nationale.

Acuma candu se apropia momentulu cá guvernulu romanu se esecute tractatulu dela Berlinu, meatu privesce cedarea Basarabiei si anescarea Dobrogei, scirile cele mai estravagante se respanse prin diuaristic'a europeana. Trebuie se observamu aci cu parere de reu, ca celu mai mare nutrementu 'lu capeta fabricatorii de sciri sensationale straini din discussiunile infocate, ce neinetatu decurgu intre foile partitului liberalu si intre acele ale conservatoriloru din Romani'a.

Tendintia tuturor relatiuniloru ce le aflamu prin diuariile straine este de a aretá, ca Dobrogea va poté fi pentru Romani'a ceea-ce este astadi Bosni'a si Herzegovin'a pentru Austro-Ungari'a. Chiaru diuarie cá „Independintia belgica” si „Le Temps” scrisera, ca romanii de aceea nu s'ar' incumetá a intrá in Dobrogea, pentru ca le e frica de a nu provocá acolo versare de sange, care pare a fi neevitabila, de candu rusii au adusu inapoi in Dobrogi'a pe cei 20,000 cerchezi fanatici, pe cari ii goni de acolo generalulu Zimmermann.

Foile romane competente au desmintitu versiunea acést'a constatandu, ca resolvarea cestiunei privitoare la ocuparea si anescarea Dobrogei s'a amanatu numai din cauza, ca inca nu s'au potutu pronuntia asupra ei corpurile legiuitorie. Abstragendu inse dela necesitatea indeplinirii recerintieloru constitutionale, guvernulu romanu n'a avutu nici o cauza de a grabi cu resolvirea unei cestiuni atatu de complicate si doreróse pentru Romani'a, cumu este aceea a cedarei Basarabiei.

Fórte cu greu le vine romaniloru de a se conformá acestui punctu alu tractatului de Berlinu, dela a caruia esecutare depindu tóte celelalte, prin urmare si luarea in posesiune a Dobrogei. Intardiarea guvernului romanu cu esecutarea acelu articolu fatalu este dér' pe lenga tóte celelalte si prea naturala, decatu cá se mai provóce mirarea cuiva. Nu a fostu destula dorerea si umilirea, ce le-a causat'o Congressulu romaniloru prin instrainarea Basarabiei, se mai cere acuma si aceea cá Romani'a se se arate multiamitória pentru lovitur'a ce i s'a datu si se se grabesca cu ostentatiune a duce in implinire decisiunea areopagului european?

Romanii nu s'au simtitu nicidecumu indemnatu a presentá rusiloru pe tipsia cele trei districte ale Basarabiei. Déca ratiunea mai inalta de statu ii silesce astadi a se supune hotaririi Congressului, romanii nu voru nici catu negrulu sub unghia se face pe lume se créda, ca acést'a sar' intemplá de buna voia. Bunulu simtiu nu numai va seusa, dér' va justificá chiaru atitudinea passiva, mai multu expectanta a guvernului romanu in cestiunea retrocederei Basarabiei. Dela rusii inse nu se mai poté asteptá cá se aiba acestu bunu

simtiu, dupa-ce l'au calcatu in pecióre cu atata brutalitate, insistandu a rupe o bucata din corpulu Romaniei, careia au se-i multiamesca mare parte succesulu campaniei loru in contra turciloru.

Nu ne surprinde déca cetimu, ca Russi'a ar' fi cerutu dela guvernulu romanu cá se-i predé neamenatu Basarabi'a si cá Romani'a se subscrie unu actu formalu in regula, prin care se se invoiésca la retrocesiunea Basarabiei, amenintiandu ca la dincontra trupele russe nu voru parasi Dobrogea. Guvernulu romanu se fi respunsu, ca se supune tuturor decisiuniloru congressului dela Berlinu si ca va asterne cererea Rusiei corpuriloru legiuitorie.

Nu scimu pana incatu sunt esacte scirile aceste, dér' vedemu cu parere de reu, ca Russi'a jóca unu jocu falsu si in Dobrogea. Corespondintia dela Silistri'a, ce-o publicaramu in numerulu penultimu, spune, ca s'au inceputu deja a se organisá bande bulgare spre a provocá conflicte cu armat'a romana, candu va procede la ocuparea Dobrogei. Planurile ascunse ale Rusiei inse sunt deja deochiate. Corpurile legiuitorie romane se voru pronuntia in curendu. Cumu asigura organulu principalu alu partidei liberale. Romani'a se va supune, se va conformá decisiunei congressului, dér' nimeni nu póte cere cá se confirme cutare articolu din tractatulu dela Berlinu, ca-ci precumu nu sta in poterea Romaniei de a schimbá nimicá din ceea ce a facutu Congressulu, asemenea nu e in caderea ei nici de a confirmá oper'a lui. Conformare de voie de nevoie, ér' nu confirmare — este prin urmare devis'a momentului, Romani'a nu póte niciodata sanctiuná unu actu indreptatu in contra esistentiei sale nationale in contra suveranitatii poporului romanu!

Urmarii ligei albanese.

Fanatismulu in provinciile turcesci rescalate a ajunsu la culme. Lig'a albanesa — inchaiata intre delegatii diferiteloru némuri albanese, cari au juratu, ca voru respinge ori ce incorporare a tieriei loru la unu imperiu strainu si ca voru apará tinentulu de invasiunea straina, ca voru bravá ori-ce periculu ii va intempiná, declarandu solemnelu, ca toti aceia, cari lucréza la imbucatarea imperiului otomanu seu céra se atitie pe altii spre acestu scopu, voru fi priviti, cá inimici ai natiunei si patriei — incepe a avé urmari fórte seriose. Vedituramu in altu locu cumu albanesii prepara armatei austriace la fruntariile pasialicului Novi-bazar o resistintia formidabila, cumu mamele mohamedane inflacaréza pe fii loru la lupta. Acuma avemu de a inregistrá unu faptu de cea mai mare gravitate pentru viitóri'a desvoltare a lucruriloru pe peninsul'a balcanica. Albanesii 'si tienu juramentulu datu cu o consecuentia infricosiata si pe candu prepara resistintia invasiunei straine, pedepesecu in modu crancenu pe toti aceia, cari indémna pe poporu a se supune in pace si a nu face intrebuintiare de armele sale.

Inalt'a Pórta a fostu tramisu de curendu pe Mehemed-Ali-pasi'a fostu plenipotentiaru turcescu in Berlinu, in tinenturile, cari conformu tractatului din Berlinu sunt de a se impreuna cu Serbi'a si Muntenegrulu cu acelu scopu, cá se mulcomesca spiritele poporatiuniloru turcesci si se le prepare la aneciunea viitória cei va impreuná cu nesce elemente straine loru. Mehemed-Ali a si plecatu in acele tinenturi, dér' vrendu a pacificá pe turci a provocatu numai o ura selbatica in contra s'a, care la costatu chiaru viéti'a. Ministrulu de esterne turcescu Savfet-pasi'a primi din localitatea unde se aflá Mehemed-Ali pasi'a in misiunea s'a pacificatória urmatori'a depesia: „Locuitorii dela Iacov'a si Ipec se adunara la unu locu si luara cu assaltu Conaculu, unde locuieá Mehemed Ali cu statulu seu ma-

loru, asia, incatu se incinse o lupta sangerósa intre gard'a generalului si insurgenti. Dupa ce acesti'a dedura apoi focu la o parte a conacului i succese lui Mehemed Ali a scapá de acolo si a se ascunde intr'o casa intarita. Dér' si aci a fostu urmaritu de catra insurgenti, cari strabatura cu poterea in interiorulu casei si omorira acolo pe musirulu (maresialulu) Mehemed Ali si pe vreo cativa oficeri si 20 soldati din suit'a s'a. Se anuncia, ca totodata a fostu masacratu si comandantulu dela Ipecu, Abdullah-pasi'a impreuna cu 10 functionari superiori.

Se intielege, ca scirile acestea au trebuitu se face cea mai rea impressiune in cercurile turcofile din Vien'a, unde se sperá inca óre-cari rezultate bune dela interventiunea pacificatória a guvernului inaltei Pórte. Comitele Andrásy trebuie se-si dica cu parere de reu, ca sub acestea impregiurari o conventiune cu Turci'a numai are intielesu nici pentru momentu, nici pentru viitoriu, ca-ci nu Sultanulu este, dela care depinde pacea in provinciile ocupate si in districtele invecinate cu ele. Insurrectiunea cu lig'a albanesa in frunte a devenitu astadi unu factoru independentu, asupr'a carui'a Sultanulu numai are nici o potere.

Acuma recunoscú chiaru si organele ministrului de esterne, ca conventiunea cu Turci'a s'a nenorocitu póte pentru totdeauna. Inchaiarea unei conventiuni austro-turcesci numai atunci ar' fi avutu sensu, déca dela ea s'ar' fi potutu sperá o usiurare a operei de pacificatiune. Dér' „Pester Lloyd” merge inca si mai departe si marturisesce, ca chiaru si sperantia intr'unu succesu favorabilu definitivu alu ocupatiunei se micioréza din di in di, ca voru trebui aduse inca mari jertfe pana ce insurrectiunea va poté fi invinsa, ca adeveratele greutati ale resbelului din Bosni'a incepu abia acuma. Scirile, ce i le impartasiesce corespondentulu seu despre pregatirile ligei albanese a pusu pe ganduri si pe curagiosulu „Pester Lloyd”. Dupa acele sciri lig'a dispune de aprópe 45,000 ómeni armati completu, si peste fórte insemnate deposite de arme. Lig'a albanesa se folosesce de press'a guvernamentalá turcesca si de telegrafulu statului, spre a nutri fanatismulu masselor. In proclamatiunile albanese se dice, ca rezultatulu luptelor de pana acuma indreptatiesce la sperantia, ca victori'a finala va fi a insurgentiloru; in fiecare lupta trupele de ocupatiune ar' fi fostu in defavoru si n'ar' fi doveditu nici curagiu nici vointia de a se luptá in contra turciloru; crudimea soldatiloru straini s'ar' fi documentatu in tóte partile, ca ei spendiura pe turci, care pedépsa cu mórte le rapesce acestora paradisulu si lovesce in faća coranulu lor; multe orasie bosniace ar' fi fostu jafuite si averea mohamedaniloru transportata in Austro-Ungaria si ceea ce face cá lucrulu se apare si mai infricosiatu, este transportarea turciloru „in tier'a inimica”, unde sunt dati pe man'a gádelui. Astfelu voiescu se nimicésca pe mohamedani! s. a. Acestea sunt pe scurtu argumentele, pe cari le aduce lig'a spre inflacararea masselor si in adeveru efectulu loru este extraordinary, ca-ci de optu dile s'au inscriu 3240 ómeni, intre cari si baiati mai tineri de 15 ani, in listele comitetului ligei. Apoi se nu se puna pe ganduri, cei ce cá Andrásy au creditu, ca cu doue regimente cu steagulu si music'a in frunte se voru poté preamblá dupa placu prin Bosni'a?

Luptele in Bosni'a si Herzegovin'a.

Comand'a divisiunei 36 anuncia: Eri trupele nóstre au ocupatu Prjedor intre aclamatiunile simpathice ale poporatiunei, dupa ce in Novi si giuru poporatiunea a fostu desarmata fara cá se resiste. In 6 Sept. atacá gen. Sametz pe insurgenti in positiunea loru tare dela Kljuc si ii respinse pe tiermulu stangu alu Savei dupa o lupta

crancena, care a durat până în noaptea, trupele noastre au luat 2 sântiuri de la Kljuc și casele de la pârlele castelului. În 4 au odihnit trupele ostentite. Perderile noastre camu 150. În 7 Sept. atacă trupe turcesci, care veneau din Livno. pozițiunea brigădei Csikos la Han-Prelogo. Atacul a fost respins strălucit și fără pierderi. Trebinje a fost ocupat, după ce trupele turcesci s'au retras de acolo fără a rezista. — Gen. Szapary anunță: Continuând ofensiva amu atacat erii în 5 Sept. la ameadii pe insurgenti. Lupta inversiunată în contra pozițiilor fortificate, dintre cari cea mai tare a fost luată cu baionetă a durat până în noaptea. Trupele noastre au bivacat în pozițiile luate. La 6 Sept. voind a continuă ofensiva observăm, ca insurgenti au parasit toate pozițiile lor fortificate. Perderile noastre nu sunt neînsemnate. Drumul spre Maglay e liber. Desarmarea localităților Vronra, Maidan și Kozaray s'a terminat fără rezistență. Oficialu se anunță din Doboy 7 Sept: Inimicul batut se retrase parte mare inderetului riului Sprezza. Szapary ocupă sioseaua Gracanița-Trbuk-Maglay și fortifică pozițiunea aceluia. Perderile noastre în 5 Sept. sunt: 65 morți 342 raniti 34 disparuti. — Oficialu se anunță din Zavalje 7 Septembrie: Astăzi la ameadii avuram o luptă crancena la flancul drept. Cele mai însemnate poziții de la Bihacs le amu luat, pozițiile dinaintea flancului stângu încă sunt ocupate de inamic.

Din Vien'a 8 Sept. se telegrafă: După o relațiune a generalului Zach a trebuit acestuia să sisteze atacul asupra poziției foarte tari a inamicului la Bihacs și să se reîntorcă earasi la Zabalie. Asupra pierderilor, cari nu sunt neînsemnate lipsesc încă detalii. — Cu data 9 Sept. se anunță oficialu: După ocuparea orașului Trebinje unu jumătate de batalion lasat îndereptu la podul de la Trebiniza, a fost atacat de catra insurgenti, după o luptă de o ora însă atacul a fost respins. Noi pierduram 1 locoterent, 6 soldati, 8 an disparuti. Și trupele, cari tabarau la Trebinje, au fost neliniscite prin împuscături din nescie turnuri (kulas) de prin pregiuru; se trimiseră îndată în contra lor 2 companii.

În lupta memorată de la Bihacs au fost raniti colonelul Le Gay, locotenentul colonelului Kokotorici și 14 ofițieri; 2 ofițieri sunt morți, 2 ofițieri nu se știe unde sunt; 400 soldati fura raniti.

Din Novi-bazar 31 Augustu i se scrie lui „Pester Lloyd“: „De erii trupele turcesci și fideli insurgenti ai Maiestății Sale Sultanului“ fortifica barbatesc defileele (strimtorile), cari despartu Serbi'a de Muntenegru. Aci la fruntari'a noului Vilaietu Bosni'a și a vechiului pasalicu de la Novi-bazar, sunt decisi turcii a face prim'a rezistență energică trupelor de ocupațiune austriace. Pozițiunea în sine este foarte tare și pôte să se fiă așperată de catra o mană de omeni eroici în contra unei armate întregi. Cele optu sântiuri și 2 baterii, cari după spus'a unor creștini Albanesi se construiesc în strimtorile de acolo pe o întindere de mai multe kilometre, se dice, ca întăresc pozițiunea astfel încât nu e de luat. Cei 9000 omeni, parte soldati regulați, parte insurgenti, cari ocupa strimtorile, voru rezistă negresit până la cea de pe urma picătura de sange. E de necredut până la ce grad fanatismului a inflacarat masele poporului turcescu. Mamele mohamedane tramitu pe fii lor în luptă, dicându-le: „Învinge, scapă credința și mori; de te vei întorce învins îndereptu, te voi împușca, că pe unu lasiu și că pe unu desertor, cu manile mele proprii!“ Se pare numai că le lipsesc unu comandant harnicu. Ofițieri în „neactivitate“ sunt mulți, dăr' art'a unei bune conduceri nu o cunosc de loc. Nedzid-pasi'a se aștepta aici, dăr' este mare întrebare de ce va luă asupra rolului unu comandant, cu atatu mai vertos cu catu Albanesi îngreună prin portarea lor pozițiunea ori-carui superioru. Poporul nici-odată n'a fost datu să asculte. CREDU, că luarea pozițiilor din strimtori îi va costă pe austriaci multe jertfe, dăr' cu toate aceste voru reuși de siguru a-le luă.

Magharisarea școlilor romane.

(Corresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Elöpatak, (Valcele) 27 Aug. 8 Sept. 1878.

Înca în anulul 1872 s'a redicatu aci în Elöpatak o școlă primară confesională română, din

averea bisericeii gr.-or. locale, și din daruire de bună voie și colecte de la oșpetii din Romani'a, cari vizitau bai'a de aci. Acesta școlă s'a și susținut în caracterul său până de presinte, deși în progressu remarcabilu n'a putut face din cauză nesuficientelor mijloace materiale, poporul de aci fiind lipsit și nepotându-se ține astfel unu invetiatu mai calificat. În intervalul de la 1872 până acumă ni se puse din cându în cându câte o întrebare de la inspectorul regiunii prin deregatoriile politice, ca ore fivom aplacati a schimbă caracterul școlii din confesională în comună; toate acestea propuneri fura înse respinse din partea noastră. În anulul curentu, se vede, că după influențări de sus, comitetul comună din locu votă școlă comună, la ceea ce, cu dorere spunu, aderă nesciu și poporul. Caus'a, pentru care a fost sedus a conșentii la acestă schimbare este influența de sus, sunt promisiunile, ca regimul le va face o altă școlă nouă, foră că poporul se contribuie ceva și foră că se fiă mai mult obligat de a plăti pe invetiatu. Apoi ceea ce e mai doreros și causă principală: Invetiatu romanu confesionalu din locu, constrinsu în urm'a unui ordinu consistorialu se făcă unu esamenu de calificatiune și simțindu-se neapto pentru acela, cu ajutorul primariului parasi școlă și astfel apoi se constituira domni nostri în comisiune școlară, și se alege de presiedinte comitele Nemes János din Heghigu, er' de vice-presiedinte israelitul Josef Goldstein și alti străini. În prim'a ședință alesera pe invetiatu romanu și pe unu evreu de invetiatu, votându-le salariu anual de câte 400 până la 450 fl., despre cari este mare întrebare, de ce regimul le va acordă.

În urm'a acestora s'au făcutu cu poporul adunat în sinodul parochialu toate încercările pentru susținerea școlii, înse totul a fost îndesertu, pentru-ca poporul înselat prin promisiuni nu vră să cunoscă reul și pericolul, prin care este amenințată școlă comună. Vădiendu, că lucrul sta astfel, s'a făcutu din partea preotului românesc gr.-or. din Elöpatak d. Ioanu Mog'a încercare la inspectoratul regescu, pentru nimicirea hotărârii comitetului comună. Dăr' ce se vede, fiindu constrinsu prin întrebările d-lui insp. ai răspunde, ca densul (preotul) se opune străfărmării școlii române confesionale în școlă maghiară comună, din cauză ca chiar după informațiunile dlui inspector regimul voiesc prin școlă comună a ne magharisă, prin cuvântul acestă și-a aprinsu paie în capu, ca-cu inspectorele nicidecumă magulitu, ci foarte maniatu, califică pe preot de agitatoru în contra ideii de stat maghiar. „Dumneată nu credi, că legea acesta (aratând legea școlară) este sancționată de Maiestatea S'a? apostrofă inspectorele pe preot. — „Ba credu și știu, răspunde acestă înse dorere, organele statului nu esecută aceea lege conșciențiosă și în adeveratul ei întielesu; le este usor maghiarilor a se geră înaintea lumii cu legi frumoșe și liberale, că se o făcă să credă, catu de drepti sunt ei cu poporele conlocuitorie, pe cându în realitate acelea legi sunt litere morte“ s. a. În cursul convorbirii la întrebarea preotului romanu, ca pentru ce în ore care comună, unde este școlă comună cu despartimentu romanu și unde romanii făcă două din trei parti se propună acumă obiectele în limbă maghiară, — i răspunde, ca de ore care se vorbesc și ungureșc conformu legii are să se propună în limbă maghiară — de ce sta lucrul astfel, replică preotul, atunci nu cumva și în Elöpatak, unde totă populațiunea aforă de foarte pușini străini e română, va pretinde să se propună în limbă maghiară? La ceea ce inspectorele duplică, că nescimțitu asiă va fi și ca astfel nici nu se pôte. Atunci preotul i declară, că fiindu acestă o așuprire, scopul este de a magharisă pe romani. Mai departe adăuse inspectorele, că școlă română conf. e necorespundentă, de ore-ce n'are biblioteca, n'are piese din mineralogia s. a. Dăr' ore la școlile comunale aflăse-vor toate acestea? Me îndoiescu! Lasu la o parte amenințarea inspectorului școlariu, ca va aretă pe preotul romanu în regim, la ce încă i remasă datori, dăr' apoi cu astfel de procedere unde crede d. inspectoru se ajungă? Cumu va pôte castiga simpatia inteligenței și poporului romanu, care deși în unele locuri că și aci nu vră să veda pericolul și cursă ce i se ținde, va vedea-o înse atunci, cându va fi întinsă și va fi preț tardiu de a se scapă. — Eță încă o nouă dovadă pentru aceea, cumu se practica legile pe la noi. Totu romanul întielegatoru trebuie să înveție și din acestu casu, că numai prin strinsă alipire de școl-

lele noastre române confesionale se pôte conservă nationalitatea noastră! —

Orșiov'a, (protop. Reginului-sasescu) 3 Sept.

Faptele indeplinite pentru promovarea culturii și a luminării poporului cu totu dreptul se potu numi mareție, ele sunt adeverate binefaceri pentru omenime și că atare demne de totu respectul și recunoștința. — Poporul de religiunea gr.-cat. din comună Orșiov'a în tractul protopopescu alu Reginului sasescu avu fericirea de a fi surprinsu peste așteptarea s'a de-o asemenea maréția faptă, de-o asemenea adeverată binefacere indeplinită în interesul promovării culturii și a luminării sale.

Ilustritatea S'a Domnului Consiliariu gubernialu în pensiune Paulu Dunc'a din Sibiu portandu unu viu interesu pentru înaintarea în cultură și dorind din anima luminarea poporului din comună Orșiova că comună natală a ilustrității sale, avendu totodată în vedere starea cea materială de la biserică și a școlii, precumu și dotarea cea necorespundentă a docentului școlastic confesionalu, a avutu maranimitatea de a înființă pentru biserică și școlă din acestă comună o fundatiune de 2500 fl. v. a. în obligațiune de stat, care va fructifică în perpetuu sumă anuală de 105 fl. v. a. și anumitu 2000 fl. a. destinat, că se fructifice în folosul școlii er' 500 fl. în folosul s. biserice. Din sumă proventelor anuale de 105 fl. din acestă fundatiune 84 fl. v. a. voru servi de subvențiune pentru docentele de la școlă confesională locală adăugându-se la leafă ce-o primesc de la comună, er' 31 fl. voru intră că ajutoriu pentru s. biserică gr. cat. în cassă aceleia. Administrarea acestei fundatiuni — după cumu a binevoitu a se deschiară generosul fundatoriu — până va fi în viață o vâ portă însuși er' după mörte se va administră conformu dispușetiunilor din Literele fundatiunale ce va lasă. Sumă proventelor de 105 fl. pe anulul curentu Ilustritatea S'a a și binevoitu a-o tramite la locu destinațiunii în 2 rate a câte 52 fl. 50 cr. din cari câte 42 fl. s'au înmanat docentului er' câte 10 fl. 50 cr. curatorului primariu bisericescu. —

Poporul gr.-cat. din Orșiov'a, — carui prin binefacerea susu memorată s'a datu unu ajutoriu nepretiuat atatu pentru presentu catu și pentru venitoriu spre promovarea culturii sale — simte o nespuse bucurie în animă s'a, și-si ține de cea mai sântă datorință a esprima și a aduce și la acestu locu maranimosului fundatoriu și bunului său patronu și binefacatoriu cea mai caldă și sincera mulțumită și recunoștință dorind din profundul animei sale că preabunulu Dumnedieu se-i lungesca firul vieții întru mulți și fericiti ani!!! —

În numele poporului gr.-cat. din Orșiova.

Alexandru Ternaveanu,
Parochu gr.-cat. alu Orșiovei.

Gimnasiul romanu din Beiusiu.

(Urmare și fine.)

Avemu înaintea noastră raportul despre gimnasiul superioru gr.-cat. de Beiusiu pentru anul școlastic 1877/8, edat de Petru Mihuti directoru. Partile singurate, din care se compune acestu raport sunt:

a) escerpte din istoria gimnasiului pentru anul școl. 1877/8, cari tractă despre începutul anului, despre esamenul privat supletorie și corectorie, despre perioadele anului; despre aceea, că tinerimea a asistat în toate zilele dimineața la 7 ore la servitiul divin, despre mörtea episcopului gr.-cat. alu Orădiei mari Ioanu Olteanu, despre parastasu în memoriă fericitului fundatoru Samuilă Vulcanu și a episcopului Vasilie Erdélyi, care a staruit de s'a completat gimnasiul la 8 clase, a cumparat cu spesele sale instrumentele fizice necesare, a esoperat subsidiu de 3706 fl. 50 cr. v. a. din fundul studiilor catolice; despre visitatiunea directorului suprem regesc alu cercului de invetiamentu Orădanu Dr. Ladislau G. Krauss, care în 18 și 19 Iunie a presidat la esamenul de maturitate verbale, era în 21 a visitat totu gimnasiul, cu care ocaziune s'a dechiarat deplinu îndestulat cu toate:

b) Ordine ministeriale sunt mai multe, dintre cari vomu aminti ordinul ministeriului de culte și instrucțiune publică din 22 Dec. 1877 Nr. 32,628, prin care s'a sistat subsidiul anual de 3706 fl. 50 cr. v. a., care-lu obține gimnasiul din fundul studiilor catolice. — Din

22 Iunie Nr. 505 se rescrie, ca guvernul dieces. si ven. consistoriu, precum nu afla de loca a sub-versa impregiurari de a reduce pe venitoriu si a altera statulu de pana aci a gimnasiului, chiaru asia isi tiene de a sa datorintia si este resolutu a sustiené si intre impregiurari date acestu institutu in starea s'a de gimnasiu superioru completu si pentru venitoriu, deci tienerea in curentu a solutiunii de pana acuma a profesoriloru de aci inainte este si va forma obiectulu specialei si neaperatei sale ingrijiri. Unu ordinu ministerialu din 7 Martiu Nr. 5949, prin care se da voie unui studentu se contraga clasa V si VI si altulu din 27 Apriliu Nr. 7788, prin care se concede unui studentu se contraga clasa III si IV intru unu anu.

c) Planulu de invetiamentu, din care se vede, cari professori ce studii si dupa ce manuale au propusu, precum si materialulu catu s'a propusu in fiecare classe. — La acestu gimnasiu au fostu aplicati unu directoru si unspredece professori, doi catecheti, unu prof. de desemnu si unulu de cantarile eclesiastice.

d) Conspectulu generalu alu studentiloru. In anulu acesta sau inscriu 210 scolari, din cari au parasitu scól'a 25 si au mai remasu 185, dintre cari 148 s'au promovatu, 37 au remasu repetenti. — Dupa religiiu au fostu: 78 gr.-catolici, 85 gr.-orientali, 15 romano-catolici, 2 de conf. elv. 5 israeliti. — Ce limbi vorbescu: numai romanesce 39; romanesce si unguresce 120; romanesce si germanesce 2; romanesce, maghiarésce si germanesce 20; maghiarésce si germanesce 1; numai maghiarésce 3. — Statulu civilu alu parintiloru; 81 inteligenti; 75 economi; 21 negutiatori si industriari independenti; 7 oficiali privati; servitoriu 1; — Resultatulu examenului de maturitate: s'au insinuatu 20, si au reportatu 2 calculu cu precelintia, 18 cu maturu. Dintre acesti 20 de maturisanti 12 voru studia teologia; 1 medicin'a; 2 filosofia; 1 geometria si mecanica; 2 silvanistica; 1 agronomia, 1 sciintiele militari.

e) Fundatiuni si binefaceri. Din fundatiunea de pane a lui Samuilu Vulcanu s'au impartasitu conformu litereloru fundationali intr'acestu anu scolasticu 82 tineri greco-catolici obtienendu fiecarele pe septemana cate o pane de 5 kgr. Din fundatiunea de pane a lui Nicolau Jiga (Zsiga) destinata pentru tinerii greco-orientali dela acestu gimnasiu s'au impartasitu 12 studenti. Din statistica se vede, ca greco-catolicii au fostu 78 si totusi se prevedu cu pane 82, cu 4 mai multi. De unde vinu acesti 4? Nu cumva s'au impartasitu 4 romano-catolici cu pane, eschidiendu-se romanii greco-orientali, cari in lips'a greco-catoliciloru conformu litereloru fundationali sunt indreptatiti a primi si ei pane, ca acést'a fundatiune este facuta numai pentru romanii, si straiii nu se potu impartasi din ea. —

Repausatulu episcopu diecesanu a dispusu, ca se se dé profesoriloru gimnasiali lemne de focu din depositoryulu de lemne dominialu, mai incolo resolví, cá se se impartasiesca 500 fl. din fundulu diecesanu cá subsidiu pentru anulu curentu iotre professorii gimnasiali. Aici program'a dupa modest'a nóstra parere incarca pré multu cu laude pe repausatulu episcopu Ioanu Olteanu din cauza, ca a impartitu cativa stanjini de lemne din padurile cele vaste ale dominiiloru episcopesci, si a dispusu de s'au impartitu din fundulu diecesanu 500 fl. eara nu din venitele sale colosale de 100,000 pana 120,000 fl. v. a. pe anu. Ce n'ar' fi potutu face Olteanu in decursulu pastoriei sale pentru acestu institutu, déca intr'adeveru s'ar' fi interessatu si l'ar' fi iubitu, cumu dice program'a. Astadi acestu foculariu de cultura nationala ar' poté se aiba fonduri colosale, déca ar' fi fostu episcopi zelosi si romanii buni totu cá fericitulu episcopu Samuilu Vulcanu, si déca ar' fi fostu o administratiune intielépta si mai conscientioasa chiaru fondurile lasate de Vulcanu ar' fi potutu cresce prin capitalisarea unei parti mici nu numai pana la sum'a de 110,000 fl. v. a. ci si pana la 150,000, asia incatu acuma ar' fi asigurata esistinta acestui institutu, si nu s'ar' clatiná, vegetandu de pe o di pe alt'a. Cumu amu disn mai susu, ce n'ar' poté face unu episcopu cu unu venitu anualu de 20,000 de galbini séu 100,000 de florini v. a., candu ar' fi adeveratu urmasiu alu apostoliloru si sinceru paditoriu alu dispusetiuniloru canonice, cari prescriu cu tóta acureteti'a ce calitati trebuie se aiba unu archiereu adeveratu si unu pastoriu, care-si pune sufletulu pentru turm'a sa. Déca unu episcopu cu unu venitu anualu de

100,000 de fl. v. a. nu face nimicu pentru cultura poporului romanu séu fórte puçinu, atunci ce poti pretinde dela ceilalti episcopi, cari au cate 10,000 pana 12,000 fl. v. a. si totusi metropolitulu Andreiu Siagun'a dintr'unu venitu anualu de 12,000 a lasatu la mórtea s'a o fundatiune de 100,000 fl. v. a. abstragendu dela stipendiile cele multe, cari le a datu la tineri catu a traitu, abstragendu, ca a datu 2000 fl. la gimnasiulu din Brasiovu, apoi a depusu 1000 fl. pentru diuarie la gimnasiu, a mai cumperatu cu 4000 fl. v. a. o casa pentru locuint'a directorulu gimnasialu, a mai datu 2000 fl. v. a. la gimnasiulu din Bradu Numai vorbimu de fundatiunile cele multe, cari s'au facutu prin staruintia s'a, si la cari a contribuitu si densulu cu sume considerabile. Si óre metropolitulu Ales. St. Siulutiu c'unu venitu anualu de 30,000 n'a lasatu dupa mórtea s'a marea fundatiune de peste 200,000 fl.? Eata esemplu viu parintiloru episcopi romani cu venituri mari si venerabileloru capitulu dela acele diecese grase!

Bibliotec'a gimnasiului s'a sporitu prin daciure cu 64 opuri; s'au cumperatu vr'o 20 si mai bine! — La acestu gimnasiu este si o societate de lectura a studentiloru din cl. VII si VIII gimnasiala. Societatea a fostu condusa de prof. Iuliu Papfalvai cá presiedinte si a tienutu 28 siedintie. Conformu statuteloru in fiecare siedintia se cetescu operatele incurse, se asculta peroratiunile si relatiunea comisiunii critisatóre. In anulu acést'a au incursu 57 operate, dintre cari 44 originale si anume: 22 in prosa, 22 poesia apoi 10 traduceri din limb'a maghiara, 2 din limb'a germana, si 1 piesa teatrala originala. Societatea a primitu 7 operate in prosa si 7 poetice si le a depusu in archivulu societatii. Declamatiuni au fostu 112 tóte din poetii clasici (nu scimu din clasicii latini si elini, séu din poetii clasici romani) 4 in limb'a maghiara, 2 in limb'a germana, 1 in limb'a italiana. Diuarie a avutu societatea 9. Bibliotec'a societatii s'a immultitu parte prin dariure, parte prin cumperare cu 21 opere. Societatea are unu capitalu elocatu de 387 fl. 38 cr. v. a. Venite in anulu acesta: dobanda incasata 6 fl. taxele dela membri 32 fl. 70 cr. spese 37 fl. 28 cr. prin urmare remanu bani gata 1 fl. 32 cr.

Acést'a este icón'a fidela a starii gimnasiului romanu greco-catolicu din Beiusiu dela inceputulu seu si péna in diu'a de astadi. Dorinti'a nóstra ferbinte ar' fi ca acestu institutu de cultura romanesca se-si pastreze caracterulu nationalu si pe viitoriu, si se prospereze atatu in privinti'a materiala catu si spirituala.

E timpulul supremu, cá venerabilulu consistoriu diecesanu greco-cat. din Oradea-mare se faca tóte dispositiunile si se ia tóte mesurile, cá se nu se stinga acést'a lumina, care incaldiesce cu radiiele sale animele si lumineza mintile atatoru fii de romanu, ca si asia noi romanii avemu fórte puçine institute in proportiune cu numerulu romaniloru din Ungaria, Banatu si din Transilvania, ca noi ar' trebui se avemu, dupa cumu au sasii, cari nu facu 200,000 de suflete, (5 gimnasii complete si vr'o 3 mici,) celu puçinu 62 de gimnasii la o populatiune de 2 millióne si ceva peste jumetate, pe candu noi avemu 4 gimnasii complete si doue de cate 4 classe. Mai incolo se caute venerabilulu consistoriu a emancipá gimnasiulu de sub guvernul si alu pune sub iurisdictione confessionala bisericésca, ca de unde nu prin ingerintiele guvernului pe viitoriu se voru periclitá marile nóstre interesse de cultura nationala.

Societatea academica romana.

Sesiunea anului 1878.

Siedinti'a dela 21 Augustu 1878.

Se comunica o adresa a d-lui Dr. Fetu, prin care face cunoscutu, ca din motive de afectiuni de ficatu, cari lu retienu la bai, nu póte veni a luá parte in sesiunea anulu curentu.

Se mai comunica o epistola a d-lui Dr. Gregoriu Silasi, professoru de limbistica si literatura romana la universitatea din Clusiu, prin care aréta, ca primesce cu recunoscentia numirea de membru onorariu alu societatii.

Se primescu pentru bibliotec'a societatii cartile urmatorie donate de d. Fréd. Damé: 1. „Histoire de la tolérance religieuse en Roumanie“ par Hasdeu traduite. 2. „Le Chant du Latin“, traduite. 3. Gramatic'a francesa ed. a dou'a. 4. „Une oeuvre morte et une oeuvre de mort.“ 5. „L'Etat roumain et la paix de l'Orient.“ 6. „Le rêve de Dochia.“ 7. „Les Roumains du Sudu“, par N. Densusianu et Fréd. Damé. 8. „Histoire critique des Roumains“ par Hasdeu, traduite si „Consideratiuni asupra timpului si spatiului“ de

I. Cav. de Puscariu. — Se primesce cu multumire. — Membrii trecu in lucrarile comisiuniloru si sectiuniloru respective.

Siedinti'a dela 22 Aug.

Nefindu lucrari terminate din acele recomandate comisiuniloru, delegatiunea aréta, ca e gat'a a supune societatii relatiunea despre resultatulu misiunii d-lui Gr. Tocilescu in Russi'a. Societatea afla cu cale, cá acést'a relatiune se se dea in siedinti'a de Joi, destinata a fi deschisa publicului, cá un'a ce póte se presinte unu interessu mai placutu auditoriloru, ér' pana atunzi comisiunile se se ocupe cu lucrarile ce li s'au recomandat.

Siedinti'a dela 23 Augustu.

Se comunica: a) O adresa a d-lui V. A. Urechia, prin care ofera pentru bibliotec'a societatii Tractatele Santei Aliantie in limbele francesa, russa si germana in 2 tomuri. b) O adresa a d-lui Al. Odobescu, prin care ofera totu pentru biblioteca doue manuscripte (legate in carti) ale repausatului inginieru Al. Popoviciu, contienendu notitie interessante despre stabilimentele antice respandite in tier'a romanesca si Moldov'a; c) O adresa a d-lui C. Esarcu, prin care tramite mai multe esemplare din publicatiunea s'a asupr'a documenteloru istorice descoperite de d-s'a in arhivele Italiei.

Dupa acést'a d. presiedinte invita pe d-nii membrii a accelera lucrarile din sectiuni si comisiuni spre a se poté delibera asupr'a lor.

Siedinti'a dela 24 Augustu.

Se comunica: a) O adresa a d-lui d. Sturdza, prin care aduce la cunoscentia societatii, ca d. Ignatiu Dobozki, membru alu academieii unguresci si unulu din cei mai distinsi numismati, posedendu o colectiune remarcabila de monete unguresci, transilvane, serbesci, bulgaresci si romane, a donatu societatii mai multe medalii de mare importantia pentru colectiunea societatii, cerendu totodata autorisatiunea a face cu d. Dobozki unu schimbu si anume a schimbá monet'a lui Dabija-Voda, ce d. Dobozki ofere, in contr'a uni'a din esemplarele monetei lui Mihailu I, din colectiunea societatii. Societatea tramite comunicarea la sectiunea istorica.

b) O alta adresa a d-lui Sturdza, prin care donéza societatii: 1. Un relicuaru contienendu o bucatica din stof'a corónei lui Petru Raresiu si un'a din vestimentulu Dómnei lui Petru Raresiu si unu osu dela man'a Domnitiei Mari'a, fic'a lui Stefanu celu Mare, colectionate cu tóta pietatea de regretatulu nostru colegu Al. Hormuzaki si donate d-sale de sor'a repausatului, venerabil'a dómna Elis'a Sturdza nascuta Hurmazaki; 2. Patru evangelisti, illuminatiuni in acuarela din a dou'a jumetate a secolului XVI, asiediatu intr'unu cadru mare. 3. O cuthie cu remasitie de obiecte aflate in turnurile dela Gostaveti, judetiulu Romanati; 4. O colectiune de portrete, scene istorice, foi volante din evulu de midiulocu, si mai multe charti geografice din acelaasi timpu. Societatea primesce cu mare multumire, si ordona transcrierea inventariului acestoru lucruri in analele societatii, impreuna cu adresa donatorului.

c) O adresa a d-lui V. A. Urechia, prin care ofera pentru bibliotec'a societatii: 1. Catalogue des manuscrits de la bibliothèque de Tours, par a Derange. 2. Influence de la pression de l'air sur la vie de l'homme, par d. Jourdanet 2 vol. 3. „Dr. Strousberg und sein Wirken“. Se primescu cu multumire.

d) O adresa a d-lui Gr. Melidonu, directorulu scólei normale Carolu I, prin care donéza societatii doue tablouri archeologice, reprezentandu tabar'a lui Trajanu dela Portile-de-Feru si templulu romanu dela Hatiegu, dupa baronulu majoru de Hohenhausen. — Se primesce cu placere.

La ordinea dilei relatiunea delegatiunii asupr'a misiunii istorice a d-lui Gr. Tocilescu in Russi'a. — D. secretariu generalu citeste mai antai instructiunile date de delegatiune d-lui Tocilescu, apoi reportulu acestui'a, care se ascultá cu mare interessu si atentiune. — Se recomenda sectiuni istorice. — D. Laurianu aréta dorinti'a cá acestu reportu se se publice in analele societatii. La acést'a se asociazza mai multi membri, ér' dupa cererea d-lui Ionescu se decide, a se midiuloci tiparirea in „Monitoriulu oficialu“, spre a poté fi sub ochii fie-carui membru in sinulu sectiunei. Dupa acestea d. presiedinte aréta, ca sectiunea de sciintia a notificatu, ca ea afla cu cale a se citi in siedintia o disertatiune a d-lui P. S. Aurelianu, intitulata „Economie'a rurala la romanii“. Acést'a se asculta cu multa atentiune, ér' societatea decide a se tipari in anale.

Siedinti'a dela 25 Augustu.

Se comunica o adresa a dlui I. G. Popescu, prin care cere a i se cumpara unu numeru de esemplaria din opuscululu seu „cursu elementariu de istoria literaturii romane“ si unu nou elaboratu alu seu, intitulatu „Notitie bibliografice, adunate in ordine alfabetica dupa autori, dela 1 Ianuariu 1874 pana la 24 Augustu 1878.“ — Acést'a lucrare se da in cercetarea unei comisiuni compusa din dnii D. Sturdza, V. A. Urechia ti A. Romanu.

Se mai comunica, ca d. professoru St. Neagoe a donatu pentru biblioteca societatii si pentru membrii sei, mai multe esemplare din Gramatic'a limbei romane, compusa de ds'a. Se primescu cu multumire.

Se mai comunica o adresa a dlui I. S b i e r ' a , membru actualu alu societatiei, prin care aduce la cunoscintia, ca caus'a de bóla si alte impregiurari de familie 'lu oprescu de a luá parte la lucrările sesiunii din anul acest'a.

Revista diuaristica.

Cu privire la situatiunea Romaniei faća cu executarea tractatului dela Berlinu scrie „Romania libera“ :

Corpurile legiuitorie se voru stringe la 15 Septembrie. Trebuie cá situatiunea nóstra, facia cu executarea tractatului de Berlinu, se fia incurcata, de órace guvernulu a prevenitu cu doue luni chiamarea parlamentului, éra „Romanulu“ face unu apellu catra reprezentantii natiunei, cá se fia la postulu loru in diu'a ficsata, ca-ci „grave sunt cestiunile“. Dejá multe versiuni circula, prin capitata asup'ra acestei convocari. Unii spunu, ca Russi'a, séu mai bine personalulu M. S. Tiarulu, cu tóte, ca congressulu i-a intorsu Basarabi'a, ar' tiené se dobendésca si consimtiementulu nostru. Pietatea filiala de o parte, semtiementulu recunoscintiei de alta parte, ar' fi tienendu interiorulu Tiarului intr'o agitatiune, care nu s'ar' poté linistí, decatu candu poporulu romanu s'ar' invoí si densulu la inapoierea Bassarabiei. Se mai adauge chiaru, ca Russi'a ar' oferí ore-cari folóse Romaniei, candu noi amu redicá acésta pétra de pe anim'a suveranului seu. Unii, dandusi aerulu de bine informati, enumera chiar' acele folóse si consilia o politica de a dá ceea ce nu se mai poté avé, politica, pe care unu glumetiú o caracterisá de poitic'a tieganului cu caciul'a caduuta in garla.

Altii spunu, ca Russi'a, iritata in potriv'a nóstra, pentru-ca amu avutu cutezanti'a de a ne opune cereriloru sale, voiesce se ne causeze noue doreri. Ea staruesce nu numai, cá tractatulu de Berlinu, in dispositiunile ce ne privescu, se primésca solemn'a adhesiune a corpuriloru nóstre legiuitórie, dér' ar' fi declaratú inca, ca nu va parasi Dobrogea, pana candu Romani'a nu va subscrie unu actu formalu, in regula despre retrocesiunea Basarabiei.

La aceste doue versiuni, se adauge firesce consideratiunea, ca guvernulu, neavendu calitatea de a se pronuntia cu autoritate in aceste cestiuni si necunoscéndu pulsulu tierii legale in privinti'a ideei unei constituante, ar' fi convocatú, spre cuvenita chibzuiala, corpurile legiuitórie. Acestea fiindu sgomotele, cari circula prin publicu, noi le amu inregistratu fora inse a poté afirmá, care din aceste doue versiuni este adeverata, ca-ci amendou sunt possibile. In ori-ce casu inse situatiunea trebuie se fia turburata. Facemu si noi apellu la barbatii din corpurile legiuitórie, cá se se grabésca a fi la postulu loru, chiaru la 15 Septembrie, pentru cá tier'a se scape din starea de nesiguran-tia, in care se gasesce si se sciú ce ne astépta diu'a de mane.

„Politische Correspondenz“ afla, ca in urm'a propunerii d-lui Mavrogheni, partid'a conservatória din Romani'a ar' fi acceptatu urmatórea programa in privinti'a anecarii Dobrogei :

„Romani'a se supune in principiu hotaririloru congressului si le primesce. Decisiunile congressului fiindu inse fórte greu de executatu si Romani'a avendu inaintea ochiloru ei jertfele sangeróse, care le-a facutu dejá si va mai face Austri'a pentru executarea mandatului, cu care fuse insarcinata de catra congressu, si avendu inaintea ochiloru ei situatiunea precaria a Muntenegrului, Serbiei si Greciei, este fórte naturalu, ca Romani'a nu se póte espune pericolului unui resbelu de gueril'a, déca trupele sale ar' intrá in Dobrogea fara a se fi luatú mesuri de mai inainte. Acestu pericolu exista inse in faptu, ca-ci dupa sciri sigure, cunoscute si guvernului din Bucuresci, este doveditu, ca Russi'a a adusu inderetu in Dobrogea acele orde cercheze bine inarmate, pe cari le gonise in anii 1864 si 1865 din propriulu ei statu cá unu soiu de ómeni jafuitori si neinfrénati. Acesti cerchezi, goniti in Asi'a, Turci'a ii asiediase in tienuturile cele mai selbatice din Dobrogi'a, unde au devenitu plag'a poporatiunei pamentene. In resbelulu din urma, intrandu generalulu Zimmermann in Dobrogi'a, grija s'a cea antai'a a fostu de a goni si de acolo pe cerchesii, cari erau in numeru de 20,000 ómeni. Acumu russii i-au adusu é' inapoi, bine inarmati si, dupa cumu se dice, ei ar' fi restabiliti dejá diece din satele loru de mai inainte. Dér' nu numai din partea acést'a romanii ar' fi amenintati la intrarea loru in Dobrogi'a, ci trebuie luate in vedere si alte elemente chiaru din cele indigene. Asiá dér' poporatiunea Dobrogei ar' trebui intrebata, déca voesce séu nu a fi incorporata Romaniei, fia in form'a unui plebiscitu, precumu s'a facutu la Nizz'a si Savoia, fia prin consultarea capetenielora comunelor din orasie si sate. Déca rezultatulu acestei consultari ar' fi in favórea Romaniei, atuncea ea ar'

dobandi unu nou titlu de dreptu asup'ra posesiunii provinciei, care i-a fostu anecsata de congressu; déca inse majoritatea ar' votá in contra' noiei stapaniri, atunci Romani'a, fora a ocupá Dobrogi'a, ar' trebui se lasé afacerea la hotarirea poteriloru semnatarie.“

D i v e r s e .

(Autografe pré inalte.) Fói'a oficiala „Budapesti Közlöny“ din 4 Sept. publica autografele p. i. ale Maiestatiloru Loru a regelui si a reginei catra ministrulu-presiedinte Tisza in cari, cá si in acelea adresate catra ministrulu-presiedinte austriacu principele Auersperg, Maj. Loru esprima recunoscintia pentru simpatie ce le-a aretatu poporatiunea pentru armata, pentru luptele ei eroice si pentru ostasii raniti si provóca pe ministru de a ajutorá cu tóte poterile sale activitatea reuniuniloru si a patriotiloru si patrioteloru patrunse de simtiemintele nobile umanitarie faća de ostasii raniti.

(Manevre militari.) Joi'a, Vinerea si Sambat'a trecuta avú locu o manevra mare militare a garnisónei din Brasiovu si a cavaleriei din statiunile din giuru. Escel. S'a d. comandante militariu LM. baronu de Ringelsheim a asistatu la aceste manevre, inspectandu trupele si Dumineca s'a reintorsu satisfacutu éra si Sibiu.

(Despre catastrof'a dela Miscolcz) mai anuncia „Ellenör“ : Numerulu caselor, cari au suferitu stricatiune este de 800, dintre cari jumetate sunt numai ruine. Pana in 2 Sept. s'au aflatu 250 de cadavre, cari se inmormentara in diu'a acést'a. Se scrie din Miscolcz : Erá unu conductu tristu acést'a; vreo 60 morti, a caroru nume nu s'a potutu eruá, au fostu dusi la cimitiru incarcati pe mai multe carutie. Numai puçini mergeau dupa densii, caci nimeni nu sciá, ca cine sunt acei morti. In localitatile pompieriloru pe tabl'a négra erá anunciatu ca s'au mai aflatu morti : 7 barbati, 13 copii, 21 femei, 11 fete si ca 102 cadavre s'au ingropatu deja ! Aci zacu cadavrele parte in cosciuguri de lemn, parte invelite in paie séu inca góle, barbati si femei sunt despartiti, copii formandu o gramada. In cimiteriulu din apropiere se sapa o grópa de 12 stanjini de mare — o mica casulia pentru 52 ómeni ! Cadavre mai zacu inca si pe muntele Calvariei in spitaluri si prin casele private. S'au mai inecatú inca 5 soldati din regim. 65 de inf. si locoten. Opperl ; 6 soldati au disparutu. Familii intregi, tat'a, mam'a, cu 5 pana la 6 copii s'au inecatú. Fiscalulu Szüts s'a inecatú in patu, unde erá bolnavu. Multi au scapatu cá prin minune suinduse pe felinarele de pe strada. Bisericele si scólele au suferitu multu. Pavagiulu stradelor a fostu dusu de apa. Comun'a are o dauna de 370,000 fl. Miseri'a e infricosiatu de mare, multi nenorociti n'au ce mancá si se imbulzescu pe la brutari, unde inghitu páne ferbinte, cumu o scotu din cuptoriu. Pivnitiele sunt inca pline cu apa, lipsescu pompe, dintre poduri numai doue au remasu nedarimete, comunicatiunea e impedeata. Soldatii dela regim. 65 de inf. archiducele Carolu Ludovicu au escelatu in darea de ajutoriu. Lucratori lipsescu, mai cu séma ómeni, cari se sape gropile. Dupa o versiune pagub'a causata se urca la 2 milióne fl. Mai multe mii de vite s'au prapaditu. In granariulu si in pivnitiele piatiei de produse s'au ruinatu mai multe mii maji de grane. — Diuariulu „Borsod“ din Miscolcz, care abia acuma a potutu appare éra si, scrie ; Potopulu a inundatu intre altele si cas'a familiei Fridlovics astfelu, ca pre candu nefericitii se desteptara din somnu, erá deja pré tardiu a se gandi la o scapare de acolo. Toti alergara in podulu casei ; betranulu tata alu familiei, care zace de mai multi ani, nu poté se se redice din patu si strigá cu unu tonu sfasietoriu de anima : „Fiulu meu Iosc'a, asiá pe mine me lasati aici !“ Fiulu strigá desperatu : „A ! iubite tata ! nu te lasamu nicidecumu acolo !“ si sariudu in apa, care-i ajungea pana la umeri, cu mare greutate a potutu se duca pe tatalu seu sub coperisiulu casei. Dér' abia se vediura acolo cu totii, candu éca ca ap'a rupe tóta cas'a cu sine. Coperisiulu inotá deja asupra apei si ei 'si faceau ro-gaciunile din urma candu observara, ca coperisiulu casei loru a datu de o salcia mare. Coperisiulu erá pe aci se se despice in doue, de aceea sermanii se tieneau cu manile de cracile salciei. Bravulu fiu a trebuitu se duca pe tata, mama si sora cu celu mai mare pericolu de viétia de pe coperisiu pe salcia, unde familia astfelu scapata a statu de jumetate inghiatiata pana in diminétia dilei urmatórie ; candu se facu diua Josca duse

pe tateseu, care era jumetate mortu pe coperisiulu altei case invecinate.

Gramatica latina. Pentru limb'a latina in clasele inferióre — scrie „Romani'a libera“ — avemu mai multe gramatici, cum e a dlui Badilescu, a dlui Stilescu, a dlui Vergolici dela Iasi, alu caroru meritu nu se póte contestá. Din tóte inse cea mai metodicá si totodata cea mai practica, pe catu scimu pana acum, este „gramatic'a latina“ pentru clas'a I si II, in doue volume separate, a dlui I. Tacitu, professoru de limb'a latina la gimnasiulu din Brasiovu. Lucrata in cursulu predarii de mai multi ani a acestei limbe si inzebrata cu teme de tradusu din latinesce in romanesce si de intorsu pentru fiecare regula, inependu dela deprinderile cele mai usióre si mai simple si mergendu graduatu prin o ingrigita alegere de cuvinte si propositiuni, dupa modelulu celor mai bune gramatici germane, cartea dlui Tacitu are la sfrisitulu fiacarei parti si cate unu vocabulariu de tóte cuvintele latine si romane cuprinse in deprinderile din acelu volumu. Aflamu, ca autorulu a scosu la lumina si partea sintacti ca pentru clas'a III si IV, lucrata totu dupa acelu metodu.*) Acésta carte a fostu introdusa si pana acum mai pretutindeni in scólele secundare romane din Transilvani'a si in multe scóle din Romani'a.

*) Nu e exactu, ca ar' fi aparutu deja si partea sintactica. In cursulu anului scolasticu ce vine inse d. Tacitu va edá si volumulu pentru clas'a III-a. Red.

Sciri ultime telegrafice.

Vien'a, 10 Sept. Din Banialuc'a se anuntia : Flanculu dreptu alu inamicului la Kljuc a fostu incungiuratu de catra trupele nóstre, insurgentii fiindu siliti a se retrage ; castelulu de pe stenca fú apoi ocupatu. In giurulu localitatii Kljuc nu se mai afla insurgenti. Perderile nóstre sunt 200 morti si raniti. — Intre Han Carensvac si Gracaniçi'a stau 6000 insurgenti. Desarmarea poporatiunei din giurulu Banialucei se contiuna.

Berlinu, 10 Sept. Atentatoriulu Nobiling a repausatu astadi in spitalu.

Nr. 19 ex 1878.

1-3

Concursu.

Statiunea de docente din comun'a gr-cat. Borgo-Muresieni, vicariatulu Rodnei, devenindu vacante, prin acést'a se escrie concursu pentru ocuparea ei.

Emolomintele sunt urmatóriele :

1. cuartiru liberu,
2. salariu ficsatu 160 fl. v. a.,
3. 12 orgi lemne, din cari este a se incaldi si scól'a,
4. gradina de pomaritu in marime de 850⁰,
5. o gradina de aratu in marime de 930⁰.

Doritorii de a dobéndi acést'a statiune au a asterne suplicele loru documentate conformu legei pana in **30 Septembrie a. c.** st. n. subscrisului presidiu alu senatului scolariu.

Borgo-Muresieni, 1 Septembrie 1878.

Senatulu scolariu gr-cat.

Ioane C. Timariu, presiedintele sen. scol.

Pravurile purgative gazóse

dela Elópatak.

Cuprindu in sene partile constitutive chemice ale apelor renumite dela Elópatak.

Efectu deosebitu arata pravurile aceste in contra slabitiunii de stomachu, lipsa de apetitu, in contra galbinarii si tóte bólele de apa séu hydropica, in contra trenjiloru, la doreri de besica, tiav'a udului, nisipu si pétra in ele, cathare cronice, inflaturi, curgeri albe, ametiele, congestiune catra capu, peptu s. a. 12-12

Una dosa din pravurile aceste are efectulu cá 2 dose de pravuri ale lui Seidlitz.

Pretinlu unei cuthie cu 12 dose este petotindeu 80 cruceri m. a.

Cei, cari voru ale avé in depositu spre vendiare, primescu rabatu.

Depositulu generale se afla in BRASIOVU in apothec'a lui GREGORIU SAV'A.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 11 Septembrie st. n. 1878.

5% Rent'a charthia (Metalliques) . . .	61.15	Oblig. rurali ungare .	73.50
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu) .	62.85	„ „ Banat-Timis .	77.50
Losurile din 1860 . . .	111.50	„ „ transilvane .	86.—
Actiunile bancei nation. .	802.—	„ „ croato-slav .	76.—
„ instit. de creditu .	238.45	Argintulu in marfuri .	100.—
Londr'a, 3 luni	116.20	Galbini imperatesci .	5.52
		Napoleond'ori	9.30
		Marci 100 imp. germ. .	57.25

Editoru : Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu : Dr. Aurel Muresianu.

Tipografi'a : Ioane Gótt si fiu Henricu.